

MODEL BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ W POLSCE W ŚWIETLE WDRAŻANIA KONCEPCJI IPS

SZYMON ŁOPOCZ

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE

LIPIEC 2016

❖ Spis treści

❖ Wstęp.....	3
❖ 1. Wyzwania wynikające z nowych regulacji nadzorczych i wdrażania IPS	5
❖ 2. Integracja biznesowa sektora bankowości spółdzielczej	7
❖ 3. System Ochrony Zrzeszenia Spółdzielczej Grupy Bankowej S.A.....	10
❖ 4. System Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.	12
❖ 5. IPS optymalnym modelem dla bankowości spółdzielczej	15
❖ Podsumowanie.....	17
❖ Bibliografia	18

❖ Wstęp

Sektor banków spółdzielczych w Polsce znajduje się w bardzo ważnym momencie. Dynamika czynników ekonomicznych i regulacyjnych wpływających na funkcjonowanie lokalnych instytucji skłania do refleksji nad organizacyjno-biznesowym modelem funkcjonowania grup spółdzielczych.

W ramach regulacji CRD IV i Rozporządzenia CRR¹ wprowadzone zostały zmiany dotyczące dwóch głównych elementów wpływających na bezpieczeństwo działalności banków. Pierwszy dotyczy zwiększenia poziomu adekwatności kapitałowej oraz zmian w definicji kapitałów, które nadają im bardziej bezpieczną formę. Drugi wprowadza podwyższone współczynniki regulacyjne dla ryzyka płynności, zobowiązuje banki do utrzymania różnego rodzaju aktywów płynnych w określonej wysokości i zmusza do rozwijania nowych źródeł stabilnego finansowania.

W przypadku kwestii kapitałowych polskie banki, w tym również banki spółdzielcze dysponują wystarczająco wysokim kapitałem i spełniają docelowe wymogi adekwatności kapitałowej, dla której wyznaczono kilkuletnie okresy dochodzenia. Inaczej wygląda sytuacja współczynników dotyczących płynności. Według nowej regulacji każdy bank musi posiadać płynne papiery wartościowe i nimi zarządzać, rozliczać je i wyceniać.

Propozycją rozwiązania tych problemów jest model ściślejszej współpracy banków spółdzielczych, określany Systemem Ochrony Instytucjonalnej. W systemie tym banki spółdzielcze i bank zrzeszający z punktu widzenia płynności traktowane są jak jeden organizm finansowy. Model ten wymaga jednak istnienia systemu wzajemnej gwarancji wypłacalności, a w związku z tym wspólnego systemu kontroli i zarządzania ryzykiem, agregowania sprawozdań finansowych, wyeliminowania „sztucznego” zwiększania funduszy własnych, a także monitorowania przez nadzór finansowy.

¹ Art. 113 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego CRR

Najprościej mówiąc IPS to model organizacyjny, w którym w zamian za większą ochronę i możliwość wsparcia trzeba zagwarantować innym członkom systemu o wiele więcej informacji o sobie, a także zrezygnować z części samodzielności związanej choćby z nieskrępowanym kreowaniem własnej polityki rozwoju.²

² B.Kublik, S. Czopur, *Banki spółdzielcze z ambicjami*, Rzeczpospolita, marzec 2016

❖ 1. Wyzwania wynikające z nowych regulacji nadzorczych i wdrażania IPS

Jak już wspomniałem we wstępie niniejszej pracy, w ramach regulacji CRD IV i Rozporządzenia CRR, wprowadzone zostały zmiany dotyczące definicji kapitałów nadające im bardziej bezpieczną formę. Problemem dla banków spółdzielczych jest nadanie w nowej regulacji innego znaczenia funduszowi udziałowemu. Ze względu na możliwość jego wycofania, nie będzie on zaliczany do funduszy własnych. W bankach spółdzielczych, które mają duży udział tego funduszu w funduszach własnych może to utrudnić osiągnięcie wymaganego poziomu adekwatności kapitałowej. Rozwiązanie tego problemu wymaga zmian ustawowych, ograniczających możliwość swobodnego wycofywania udziałów przez członków banku spółdzielczego.

Inaczej wygląda sytuacja dotycząca współczynników płynności. Według nowej regulacji każdy bank musi posiadać płynne papiery wartościowe i nimi zarządzać, rozliczać je i wyceniać, przy czym do płynnych papierów wartościowych nie zalicza się papierów wartościowych, emitowanych przez banki. Nie wchodząc w szczegóły konstrukcji współczynnika płynności krótkoterminowej (LCR) stwierdzić należy, że banki spółdzielcze znajdują się w korzystnej sytuacji, ponieważ mają za deponentów osoby fizyczne, mikro, małe i średnie firmy. Wynika to z faktu, że depozyty tych podmiotów uznaje się ze względu na ich zdywersyfikowanie, za wysoce stabilne o wadze odpływu 5% lub 10%.

Problem stanowią natomiast zaliczane do budżetowych środki na rachunkach samorządowych, dla których pierwotnie wyznaczono wagę odpływu na poziomie 75%. Najgorzej pod tym względem wygląda sytuacja w bankach zrzeszających świadczących różnego rodzaju usługi apeksowe dla swoich akcjonariuszy, którymi są banki spółdzielcze. Bank Zrzeszający musi utrzymać 100% aktywów płynnych na krótkoterminowe depozyty banków spółdzielczych. Z kolei środki banków spółdzielczych, jako instytucji finansowych, gromadzone w banku zrzeszającym nie będą, zgodnie z nowymi regulacjami, traktowane jako

źródło stabilnego finansowania. Bank zrzeszający nie będzie mógł nimi finansować działalności kredytowej, co dzisiaj ma miejsce w znaczącej skali.

Reasumując, w świetle wprowadzenia CRD IV w sektorze bankowości spółdzielczej możemy powiedzieć, że spora grupa banków spółdzielczych spełnia docelowe regulacje. Należy jednak zwrócić uwagę na liczną grupę banków spółdzielczych, które głównie ze względu na znaczący udział środków samorządowych w depozytach ogółem, nie są w stanie wypełnić norm płynności. Ponadto w trudnej sytuacji znajdują się dwa banki zrzeszające, w których kumulowane i zagospodarowywane są łącznie duże nadwyżki środków banków spółdzielczych.

System IPS w niemieckiej bankowości spółdzielczej rozwijał się stopniowo przez wiele lat. Pozwoliło to na wypracowanie i praktyczną weryfikację finansowych parametrów współpracy, a także metod rozwiązywania sprzecznych interesów jego uczestników. Z kolei dość pośpieszne wdrożenie tego systemu w hiszpańskich bankach lokalnych, które były w trudnej sytuacji finansowej, ujawniło różne problemy funkcjonowania tego systemu. Korzystając z dwóch powyższych przykładów, a także uwzględniając fakt, że w większości polskie banki spółdzielcze są w dobrej kondycji finansowej, wskazanym byłoby rozłożenie na kilka lat procesu wdrożenia IPS.³

³ Cz. Szwacha, *Wyzwania bankowości spółdzielczej wynikające z nowych regulacji nadzorczych i wdrażania IPS*

❖ 2. Integracja biznesowa sektora bankowości spółdzielczej

Sytuację 560 banków spółdzielczych zrzeszonych w dwóch grupach SGB i BPS determinuje dziś kilka czynników o zasadniczym znaczeniu. Należy przy tym pamiętać, że sektor banków spółdzielczych jest wbrew obiegowym opiniom dalece bardziej zróżnicowany wewnętrznie, niż bankowość komercyjna. Najmniejsze banki działają w jednej gminie i bywają kilkakrotnie mniejsze od największych podmiotów tego sektora. Przychody i wyniki banków spółdzielczych, podobnie jak komercyjnych, maleją w środowisku niskich stóp procentowych. Działając na lokalnych rynkach, spółdzielcy w odróżnieniu od banków komercyjnych nie posiadają jednak właściwej tym drugim dowolności, w kształtowaniu struktury portfela kredytowego, ani podobnych możliwości budowy wyniku pozaodsetkowego. Niskie stopy dotyczą więc sektor relatywnie silniej.

Najaktywniejsze banki spółdzielcze odczuwają wzrost należności nieregularnych w efekcie ich otwarcia na nowe pola działania. Takie otwarcie dokonuje się od początku kryzysu finansowego, kiedy banki z zachodnim rodowodem ograniczyły finansowanie wielu obszarów polskiej gospodarki. Z jednej strony pozwoliło to bankom spółdzielczym przełamać niszowy charakter, a z drugiej spowodowało wzrost koncentracji portfela kredytowego, ponieważ wzrost skali dokonał się przede wszystkim w obszarze kredytowania firm.

Na procesy rynkowe nakłada się wysyp nowości regulacyjnych. W postkryzysowym środowisku przewidziano nieco odmienne formy zorganizowania grup spółdzielczych. Jedną z nowych regulacji prawnych, jest właśnie opisywany przez artykuł 113 CRR, system IPS.

W uproszczeniu system składa się z trzech filarów. Pierwszy to system wczesnego ostrzegania bazujący na wychwytywaniu zjawisk dotyczących uczestników i całości systemu na podstawie danych ilościowych i jakościowych płynących od członków. Obraz wyłaniający się z tych danych jest weryfikowany przez ciągły audyt wszystkich uczestników prowadzony przez jednostkę zarządzającą systemem. Drugi filar to instrument służący prewencji i korygowaniu kursu uczestnika systemu, u którego występują niepożądane zjawiska. Trzeci filar to

instrumenty pomocowe w zakresie płynności i wypłacalności, z których uczestnik może skorzystać pod pewnymi warunkami.

Powstanie systemu ochrony nie zmienia zakresu gwarantowania depozytów w bankach spółdzielczych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. System ochrony ma jednak uczynić sektor banków spółdzielczych bardziej bezpiecznym, tworząc możliwości wcześniejszego rozpoznania i mitygowania ryzyka wśród licznych uczestników. Wydaje się, że stały nadzór IPS może być dobrym uzupełnieniem nadzoru ogólnego. Jednocześnie dużo silniejsze prerogatywy jednostki zarządzającej systemem dają nadzieję na znacznie skuteczniejszy nadzór wewnętrzny, niż był to w stanie zrobić bank zrzeszający lokalne banki spółdzielcze. Europejski regulator docenił potencjalne zalety systemów ochrony, dając im możliwości w zakresie niższych wag ryzyka wobec ekspozycji członków względem siebie. Umożliwił też zagregowane sprawozdanie płynności przez grupę IPS, pomimo, że każdy z uczestników pozostaje suwerenną instytucją finansową. Jest to sprawa o kluczowym znaczeniu, ponieważ alternatywne formy zorganizowania (także zgodne z rozporządzeniem CRR) co prawda pozwoliłyby na niezwiększanie stopnia integracji sektora, ale skutkowałyby jednocześnie koniecznością utrzymywania zasadniczo wyższych buforów płynności przez bank spółdzielczy.

Z wyżej opisanych względów środowisko banków spółdzielczych w większości opowiedziało się za systemami ochrony jako przyszłą formą zorganizowania sektora. W wybranym modelu zarówno banki spółdzielcze, jak i banki zrzeszające (BPS i SGB) wchodzi jako równorzędni partnerzy do dwóch systemów ochrony.

Systemy ochrony instytucjonalnej zrzeszeń BPS i SGB właśnie powstają. Przed nimi droga do zbudowania pełnej sprawności operacyjnej i wiarygodności. Należy zrobić wszystko, co konieczne, by działalność przyczyniła się do zwiększenia zaufania, które tak mocno zostało zachwiane po upadku SK Banku w Wołominie. Należy mieć nadzieję, że wzrost zaufania przyczyni się do ściślejszej integracji biznesowej sektora, który wykorzystując potencjał i efekt skali (wysoki udział w zatrudnieniu, placówkach, dostęp do rynku w każdej gminie Polski oraz pozycja w pierwszej trójce krajowych grup bankowych), mógłby zbliżyć się do udziałów

rynkowych spółdzielców bankowych na Zachodzie - w Niemczech ponad 20% rynku, podczas gdy w Polsce zaledwie 9%. Utworzone w myśl nowych regulacji instytucjonalne systemy ochrony mogą sprzyjać szybszej integracji biznesowej sektora i stworzeniu organizacji odpowiadającej współczesnym wyzwaniom.⁴

⁴ B. Kuplik, S. Czopur, *Banki spółdzielcze z ambicjami*, Rzeczpospolita, marzec 2016

❖ 3. System Ochrony Zrzeszenia Spółdzielczej Grupy Bankowej S.A.

Dnia 03.11.2015 roku, Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na utworzenie przez SGB pierwszego systemu ochrony instytucjonalnej w polskiej bankowości spółdzielczej. Komisja podkreśliła w swoim komunikacie, że jest to pierwszy system ochrony instytucjonalnej zgodny z wymogami unijnego rozporządzenia CRR.

Decyzja KNF o uznaniu Systemu Ochrony SGB zawiera warunki, których realizacja przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa uczestników systemu. Spółdzielczą Grupę Bankową tworzą 202 Banki Spółdzielcze. Na dzień 31.03.2016 roku, 199 banków przystąpiło do systemu ochrony, zaś pozostałe trzy banki mają zamiar stworzyć wraz z innymi bankami grupy BPS zrzeszenie zintegrowane. SGB swoim zasięgiem obejmuje niemal całą Polskę. Banki Grupy SGB oferują usługi za pomocą sieci niemal 1800 placówek oraz elektronicznych kanałów dostępu. W połowie października, prezes SGB Ryszard Lorek w rozmowie z ISBnews wskazywał, że grupa SGB wprowadzi nowy model działania banku zrzeszającego.

W Strategii działania banku na lata 2016-2020, SGB oprócz głównego celu jakim jest zwiększenie bezpieczeństwa oraz nowy model współpracy między bankiem zrzeszającym a tworzącymi grupę bankami spółdzielczymi, zamierza skupić się na przychodach pozaodsetkowych, rozwinąć działania w kierunku bancassurance i poszerzyć ofertę produktów inwestycyjnych.

Strategia przyjęta przez bank zakłada, że 40% będą stanowić przychody pozaodsetkowe. I w tym miejscu zrzeszenie SGB ma zamiar wspomóc banki. W planach jest stworzenie centrum kompetencji zajmujące się np. certyfikatami.

Planowane jest również zrzeszeniowe rozwiązanie informatyczne, które zdejmie z banków wiele obowiązków. System ma zostać zbudowany w taki sposób, aby w oparciu o niego każdy bank mógł budować swoje rozwiązanie, co może znacząco obniżyć koszty jego działania.

Wzorem jest tu rozwiązanie niemieckie, które obniżyło koszty każdego pojedynczego banku o 23-30%. Ponadto SGB chce postawić na zwiększenie akcji kredytowej w zakresie kredytów

gotówkowych. Teraz, gdy banki komercyjne podwyższają opłaty dla klienta detalicznego, warto powalczyć o klientów innych banków.

W jednym z wywiadów dla dziennika Rzeczpospolita Prezes Ryszard Lorek odnosi się również do przypadku SK Banku. Jego zdaniem w zrzeszeniu SGB też jest kilka dużych banków, które bardzo szybko się rozwijały, jednak proces ten został świadomie przyhamowany i w tej chwili żadnemu bankowi nic podobnego nie zagraża.⁵

Czy regulacje CRD IV poprawią efektywność sektora? Propozycje koncentrują się na dotychczasowym modelu grupy SGB-Banku, w którym banki spółdzielcze mogą pozbyć się uciążliwości regulacyjnych, przekazując je do zrzeszenia. Należy zachować samodzielność i autonomię banku lokalnego, co jest wartością najwyższą i czego należy bronić, a jednocześnie poprawiać efektywność biznesową.

Spółdzielczy System Ochrony, który ma zapobiegać niebezpiecznym sytuacjom, posiada cztery poziomy przewencji w celu zapewnienia dodatkowego, poza BFG, bezpieczeństwa. Te działania mają docelowo spowodować, że sektor banków spółdzielczych stanie się w ten sposób najbezpieczniejszym sektorem na rynku bankowym.

⁵ Prezes SGB Ryszard Lorek o IPS, zmianach ,konsolidacji w: bs.net.pl

❖ 4. System Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

Komisja Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 22.12.2015 roku, podjęła decyzję o zatwierdzeniu Umowy oraz uznaniu systemu Ochrony BPS.

Bank BPS zrzesza ogółem 358 banków w ramach funkcjonującego zrzeszenia. Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS została zawarta w dniu 31.12.2015 roku, przez 241 banki spółdzielcze⁶. W okresie od 01.01.2016 roku do 31.03.2016 roku jeszcze 5 banków przystąpiło do systemu ochrony.

Na dzień 31.03.2016 roku, System Ochrony Zrzeszenia BPS zrzeszał 246 banków spółdzielczych. W najbliższym czasie spodziewane jest przystępowanie kolejnych banków do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, po spełnieniu przez nie warunków formalno-prawnych, które zazwyczaj wynikały z nieuzyskania na czas stosownej zgody Walnego Zgromadzenia lub Zebrania Przedstawicieli. Banki spółdzielcze twierdzą, że było zbyt mało czasu od uchwalenia ustawy do uzyskania zgody na utworzenie Systemu Ochrony przed końcem ubiegłego roku. Jednak spełnienie warunków formalnych i przystąpienie do Systemu Ochrony będzie możliwe w bieżącym roku i w dwóch kolejnych latach. Trzeba jednak pamiętać, że Bankowy Fundusz Gwarancyjny określił, iż ustawowa możliwość obniżenia o 50% opłaty rocznej oraz zwolnienia z opłaty ostrożnościowej dotyczą w tym roku tylko banków, które były w Systemie Ochrony na dzień 1 stycznia 2016r. niestety nie udało się wynegocjować przesunięcia tego terminu do czasu płatności składek.

Banki spółdzielcze, które nie zdecydowały się na podpisanie Umowy Systemu Ochrony mają czas do końca 2017 roku na podjęcie decyzji, co do sposobu funkcjonowania. Trzyletni okres przejściowy wynegocjowany został przez banki spółdzielcze w okresie prac nad ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Miał on na celu zagwarantowanie wystarczającego czasu dla banków spółdzielczych, które nie wiązały swojej przyszłości z Systemem Ochrony na przygotowanie organizacyjne dla stworzenia nowej

⁶ Na podstawie: Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, grudzień 2015

struktury zrzeszeniowej, przygotowanie się do samodzielnego funkcjonowania na rynku lub przystąpienie do Systemu Ochrony.

W decyzji o uznaniu Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, celem zapewnienia bezpieczeństwa jego funkcjonowania, Komisja określiła szereg warunków, wskazując terminy ich realizacji. Prace dostosowawcze, uwzględniające wymagania KNF, winny według pierwotnej decyzji być zakończone do 1.04.2016, jednak w wyniku dalszych rozmów termin ten został przesunięty do 30.06.2016.

System Ochrony zarządzany jest przez powołaną w tym celu Spółdzielnię. Zadaniem jednostki zarządzającej jest stały monitoring sytuacji Uczestników systemu, planowanie oraz realizacja działań prewencyjnych i wspomagających zapewniających bezpieczeństwo funkcjonowania.

System Ochrony poprzez stały monitoring bieżącej sytuacji Banku BPS i zrzeszonych z nim banków spółdzielczych objętych Systemem Ochrony oraz zaplanowane w jego ramach działania prewencyjne i wspomagające, zapewni wsparcie jego uczestników w zakresie płynności i wypłacalności. Udzieli także niezbędnej pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji niestandardowych, w którymkolwiek z banków, uczestników Systemu.

Doświadczenia z państw zachodnich pokazują, że systemy ochronne funkcjonujące od wielu lat, przyczyniły się do wzmocnienia pewności działania banków, które zdecydowały się wspólnie zadbać o swoją przyszłość.

Ostatnie lata pokazały, że trudno jest przewidzieć sytuację na rynku, czego przykładem jest kryzys finansowy z 2008 roku. Zaostrzone normy ostrożnościowe, które w pierwotnym zamiarze miały dotyczyć tylko dużych, działających międzynarodowo banków, ostatecznie zmuszone są wdrożyć wszystkie europejskie banki, także działające lokalnie, jak banki spółdzielcze. Wiąże się to ze znacznymi kosztami, zwłaszcza w zakresie spełniania nowych zaostrzonych norm płynności. Banki tworzące system ochrony mają możliwość łącznego spełnienia normy płynności krótkoterminowej. Dodatkowo uzyskane już zezwolenie na stosowanie zerowej wagi ryzyka dla wzajemnych należności Uczestników Systemu Ochrony, pozwala na obniżenie obciążeń związanych z nowymi regulacjami europejskimi.

Uzyskane przez banki w Systemie Ochrony odstępstwa od ogólnych wymagań wpływają ponadto na zmniejszenie wymogów kapitałowych, co bezpośrednio wpływa na ich zdolność kredytowania gospodarki.

System Ochrony Zrzeszenia BPS to umowa, którą zawarły między sobą banki spółdzielcze i bank zrzeszający, gwarantując sobie wsparcie i pomoc w sytuacjach kryzysowych. To właśnie prewencja, czyli wczesne rozpoznawanie problemów i wprowadzanie działań naprawczych są fundamentem tej umowy. Bieżące monitorowanie sytuacji całego Systemu i poszczególnych banków oraz audyt prowadzony według wystandaryzowanych metod pozwoli na bieżąco obserwować zmiany, jakie zachodzą wewnątrz Systemu. Banki tworząc system wsparcia płynności i wypłacalności, ponoszą koszty jego utrzymania. Jeśli wnoszą własne środki to chcą mieć pewność, że żaden z nich nie przekroczy granicy ryzyka, która uznały za akceptowalną.

Obecnie w bankach spółdzielczych, które przystąpiły do Systemu Ochrony wykonywane są przez biegłych rewidentów audyty otwarcia, jako rozszerzenie badania rocznego sprawozdań finansowych za 2015 rok. Zakres badania obejmuje w szczególności badanie jakości aktywów, czyli portfela kredytowego, a w niektórych przypadkach także dłużnych papierów wartościowych. Audyt taki przechodzi też Bank Polskiej Spółdzielczości, co jest bardzo istotne, bo to największy uczestnik Systemu Ochrony.

Mechanizmy pomocowe utworzone w ramach Systemu Ochrony zostały zdefiniowane w ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. W Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS składają się na nie mechanizmy wsparcia płynności, oparte na depozycie obowiązkowym oraz mechanizmy wsparcia wypłacalności, oparte na funduszu pomocowym, który w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS został nazwany Funduszem Zabezpieczającym. Fundusz ten, który docelowo osiągnie wartość ok. 300 mln zł zostanie w zasadniczej części zbudowany z obniżonych składek na Bankowy Fundusz Gwarancyjny.⁷

⁷ Za: <http://www.bankbps.pl/o-grupie-bps/system-ochrony-zrzeszenia-bps>

❖ 5. IPS optymalnym modelem dla bankowości spółdzielczej

Nowe formy organizacyjne banków spółdzielczych zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego. Ale właśnie KNF, jak przyznał w rozmowie z PAP wiceszef Komisji Wojciech Kwaśniak, o ile pozytywnie ocenia IPS, o tyle mało przychylnie patrzy na zrzeszenia zintegrowane. Zdaniem Kwaśniaka zapewniają one mniejszy poziom bezpieczeństwa i mniejszą konkurencyjność bankom.

Komisja stoi na stanowisku, że rozwiązanie optymalne było zawarte w projekcie rządowym, bo było uzgodnione ze wszystkimi uczestnikami sieci bezpieczeństwa, a także ze zdecydowaną większością banków spółdzielczych.

Na wniosek mniejszej grupy banków spółdzielczych dodano także zrzeszenia zintegrowane. Zrzeszenia te, nie dają przywilejów, które daje IPS. Poza tym, gdyby np. do IPS weszły wszystkie banki spółdzielcze, powstałaby bardzo silna grupa bankowa. Natomiast przystępując do zrzeszeń zintegrowanych, banki osłabiają IPS, a same też stają się słabsze.

„Ta grupa banków pogarsza sobie pozycję, a jeżeli jeszcze dojdzie do rozbicia, nie będzie to generalnie dobre dla banków spółdzielczych” - mówił Kwaśniak, którego zdaniem IPS są "optymalne z punktu widzenia bezpieczeństwa, efektywności, konkurencyjności polskiego sektora bankowego i zachowania banków spółdzielczych w dotychczasowej formie".

Prezes zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Zdzisław Kupczyk w stanowisku przekazanym PAP zaznaczył, że Grupa BPS wierzy, że "nowe regulacje i płynące z nich zmiany w organizacji będą służyły rozwojowi tego modelu bankowości".

Kwaśniak pytany, czy KNF zatwierdzi decyzję banków, które postanowią zorganizować się w ramach tzw. zrzeszenia zintegrowanego, nie odpowiedział wprost.

Zaznaczył, że "KNF podejmie odpowiednią decyzję w świetle tego, co zostało przyjęte w ustawie". Tym niemniej, dodał, "Komisja coś akceptując, bierze współodpowiedzialność, jak to coś będzie działać".

Z badania KNF wynika, że na koniec minionego roku, sytuacja 128 banków spółdzielczych, które nie przystąpiły jeszcze do systemu IPS, była dobra.

Łącznie zajmowały one 16 pozycję na rynku bankowym. Trzeba jednak zapytać o bezpieczeństwo 100 mld zł depozytów zgromadzonych przez te banki, z czego 76 mld zł stanowią depozyty gospodarstw domowych.

Zdaniem nadzoru sytuacja tych banków, które nie weszły do systemu IPS jest gorsza w stosunku do pozostałych, co pokazują wskaźniki, takie jak efektywność, pokrycie rezerwami wątpliwych kredytów, czy odsetek zagrożonych kredytów.

W tym miejscu warto zapytać, czy stabilne banki (jest ich 108), które planują powołać zrzeszenie zintegrowane, są skłonne ponieść koszty wsparcia banków z podwyższonym ryzykiem? To będzie z pewnością główny problem wiążący się z kosztami organizacyjnymi i funkcjonowania nowego zrzeszenia.

W przypadku IPS także sytuacja banków należących do systemu jest zróżnicowana, ale tam lepiej funkcjonują mechanizmy wspierania najsłabszych jednostek. Jak więc zapewnić bezpieczeństwo nowej grupie zrzeszeniowej? Nadzór będzie się zastanawiał nad tą kwestią po otrzymaniu wniosku o powołaniu nowego banku i złożeniu niezbędnych dokumentów. Dziś, w ocenie KNF, poza systemem IPS mogą bez problemów prowadzić samodzielną działalność dwa banki spółdzielcze.⁸

⁸ Za: <http://bs.net.pl/aktualnosci-zrzeszen/spotkanie-w-klubie-bankowca-najwazniejsze-bezpieczenstwo-grupy>

❖ Podsumowanie

Struktury spółdzielcze w Unii Europejskiej wypracowały określone procedury bezpieczeństwa, ale tam również funkcjonuje kilka modeli działania. W ramach tych modeli bank spółdzielczy, jeśli spełnia określone normy, może wyjść ze zrzeszenia i działać samodzielnie. Musi jednak spełniać wymogi bezpieczeństwa. Stąd tak ważne są wspólne działania i kontrola wewnętrzna, banków, a także zrzeszenia.

System IPS bazuje na powiązaniach uczestników systemu dla zapewnienia bezpieczeństwa wszystkich jego użytkowników. Ostateczny wybór modelu działania zależy od spółdzielców, którzy muszą się jednak liczyć także z możliwością ogłoszenia upadłości.

Sytuacja sektora banków spółdzielczych, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzanych obecnie zmian w funkcjonowaniu tych banków, była tematem posiedzenia sejmowej Komisji Finansów Publicznych (13.04.2016).

W ocenie Wojciecha Kwaśniaka, zastępcy przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, spółdzielcy nie zawsze mają prawidłowe rozeznanie w sytuacji sektora banków spółdzielczych. Wiceszef KNF przedstawił wyniki badania zaufania do instytucji finansowych w Polsce, z których wynika, że banki spółdzielcze cieszą się największym zaufaniem, a dopiero za nimi znalazły się zakłady ubezpieczeń, banki państwowe i prywatne.

Działalność instytucji zaufania publicznego, a do takich zaliczamy banki spółdzielcze, wymaga racjonalności, przejrzystości i uczciwości. Wdrożenie IPS będzie temu sprzyjać w każdym aspekcie działania, co stworzy silne i stabilne podstawy dalszego rozwoju.⁹

⁹ <http://bs.net.pl/aktualnosci-zrzeszen/nowy-model-lokalnej-instytucji-finansowej>

❖ Bibliografia

- 1) W. Kwaśniak, *Za bank odpowiadają jego władze*, Nowoczesny Bank Spółdzielczy, grudzień 2015
- 2) S. Czopur, *Ochrona w optymalnym kształcie*, Bank Wspólnych Sił, marzec 2016
- 3) B.Kublik, S. Czopur, *Banki spółdzielcze z ambicjami*, Rzeczpospolita, marzec 2016
- 4) Cz. Szwacha, *Wyzwania bankowości spółdzielczej wynikające z nowych regulacji nadzorczych i wdrażania IPS*
- 5) *SGB-Bank ma zgodę KNF na pierwszy System Ochrony Instytucjonalnej*, Gazeta Wyborcza, listopad 2016
- 6) *KNF zatwierdziła zrzeczenie IPS w drugiej grupie banków spółdzielczych*, Rzeczpospolita, grudzień 2015
- 7) Z.Kupczyk, *Banki Zrzeszające o IPS*, Głos Banków Spółdzielczych, listopad 2015
- 8) *IPS, udziały, dyrektywa CRD IV – KNF odpowiada na kolejne pytania* w: bs.net.pl
- 9) *Prezes SGB Ryszard Lorek o IPS, zmianach ,konsolidacji* w: bs.net.pl
- 10) *Nowy model lokalnej instytucji finansowej*, w: bs.net.pl
- 11) *Spotkanie w Klubie Bankowca – najważniejsze bezpieczeństwo grupy*, w: bs.net.pl
- 12) *System Ochrony Zrzeszenia BPS* w: bankbps.pl
- 13) *Strategia działania SGB-Banku na lata 2016-2020*, styczeń 2015
- 14) *Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS*, grudzień 2015
- 15) *Statut Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS*
- 16) *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Capital Requirements Regulation, CRR)*

ALTERUM OŚRODEK BADAŃ I ANALIZ SYSTEMU FINANSOWEGO
UL. WIEJSKA 12A
00-490 WARSZAWA
LK@ALTERUM.PL